

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

ПЕРЕДМОВА

Посібник має на меті ознайомити дошкільнят з квітами рідного українського краю. Квіти, що з давніх-давен супроводжують людину, входять у її життя змалечку. Вони зустрічають її скрізь: на подвір'ї, в парку, в лісі, на луках чи водоймах. Квіти є в українському віночку, на вишиванці, у пісні, казці і орнаменті. На безліч дитячих запитань щодо тієї чи іншої квітки дорослі повинні дати відповідь, щоб не згасити інтерес та захоплення дитячої душі неповторністю фарб і форм, призначенням кожної рослини в житті природи і людини. Саме з дитячого почуття здивованості та замилювання виросте почуття любові до свого барвінкового краю.

Рослинний світ України настільки багатий та різноманітний, що дорослі іноді відчують труднощі у виборі інформації, доступної дітям дошкільного віку. Це стосується і квітів. У якій послідовності і з якими саме квітами України доцільно знайомити дошкільнят, яку цікаву інформацію їм подати, в якій формі провести це ознайомлення — на ці та багато інших запитань дає відповідь запропонований матеріал. Розрахований він на вихователів дошкільних установ, учителів початкових класів, студентів педагогічних вузів, а також на батьків і ті широкі кола читачів, що цікавляться природою рідного краю.

Крім інформації про зовнішній вигляд, практичне призначення тієї чи іншої рослини, в розділі подано цікаві легенди та перекази про квіти, квітковий гороскоп, розкрита символіка квітів. Педагогам і батькам у нагоді стане підбір казок та малих фольклорних жанрів про квіти.

Починається ознайомлення дітей з квітами із присадибної ділянки, а далі стежина барвінкового краю веде їх у ліс, на луки, до водойми, в український степ.

ОРІЄНТОВНА ПРОГРАМА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ З КВІТАМИ УКРАЇНИ

СЕРЕДНЯ ГРУПА

<i>Присадибні квіти</i>	<i>Лугові квіти</i>	<i>Лісові квіти</i>	<i>Степові</i>
Мальва	Кульбаба	Дзвіночки	Мак
Півники	Ромашка	Мати-й-мачуха	
Півонія } <i>за вибором</i>		Фіалка	

СТАРША ГРУПА

Чорнобривці	Деревій	Пролісок	Чебрець
Барвінок		Конвалія	Миколайчики сині
Троянда	Біла лілія	Звіробій	Волошка
Морозець		Незабудка	

СЕРЕДНЯ ГРУПА

“МАЛЬВИ ЦВІТУТЬ КРАЙ ВІКНА”

Мета. Розповісти дітям про мальви — улюблені квіти нашого народу.

Хід заняття

Діти сидять на килимку. Вихователь показує їм український віночок, супроводжуючи показ розповіддю про те, що з давніх-давен люди милувалися квітами, потім вони навчилися плести вінки — квітучу дорогу, квітучу річку.

— Ось і сьогодні, діти, ми з вами почнемо плести квіткову доріжечку — віночок. А почнемо ми його плести з квіток, які:

Вітер схиляє,
Люди ламають,
Зливи із градом січуть,
А вони рясно цвітуть
(Г. Чубач).

І завдяки їм “в кожному двірку, як у вінку”. Вгадайте, діти, про які квіти ітиме мова?

Вони квітнуть біля хати,
Славлять український рід.
Біля вікон садить мати,
Щоб берегли сім'ю від бід
(Н. Файфер).

То що це, діти? Я допоможу вам. Це — мальви, які з давніх-давен були улюбленими квітами українського народу. Ще їх називають “капелюшками”.

Їх високі стебла з яскравими рожевими, пурпуровими, білими квітами прикрашають майже кожную садибу, бо народжені вони для краси і радості.

Діти, гляньте на цей малюнок. Що ви тут бачите? Так, це мальви. Але вони ростуть не лише біля садиби, а й край дороги. Вийшли вони за двір і квітнуть, радіючи, що милують око, що звеселяють душу своєю красою.

Червоні мальви при дорозі
Цвітуть осінньої пори.
Вже поскидали явори
Давно свої листки в тривозі,
Прозора тиша і блакить.
Ці мальви, ніби літа мить
(Г. Костів-Гуска).

Діти, про цю квітку є загадки, вірші, пісні, повір'я. Можливо, хтось із вас розповість? (Діти розповідають.) А ще є багато легенд. Ось послухайте одну з них.

Давно це було. Напали на нашу Україну вороги і почали людей нищити. А одна хоробра дівчина, яку звали Мальвою, почала захищати свою матусю. Схопили її вороги, порубали на куски та й порозкидали. І там, де вони впали, проросли квіти, які люди назвали Мальвами, як ту дівчину, що вміла помститися ворогу лютому за жорстокість.

А ще, діти, ця квітка не лише милує око і веселить душу, а й помічна вона. Її відвар вживають для лікування нежитю, ангіни. З її пелюсток добувають фарбу, яку використовують для кондитерських виробів.

Ось, діти, ми з вами познайомилися з квіткою мальвою і вплетемо зараз її у віночок.

Діти “вплітають” квітку у віночок.

Підсумок заняття.

БЕСІДА ПРО ПІВНИКИ

Мета. Поглибити і уточнити знання дітей про квіти, які ростуть у квітнику: чорнобривці, барвінок. Розповісти про півники, їх значення в житті українців.

Хід заняття

— Діти, поговоримо ми сьогодні про те, що нам хату прикрашає, що нам душу звеселяє, що ми дуже любляємо, ним зі святом всіх вітаємо. Так, ми будемо говорити про квіти, які приносять нам багато затишку і тепла. Немає жодної хати на Україні, жодного подвір'я, де б не росли квіти. Добрі руки садять їх, доглядають, щоб були в пошані наші подвір'я. І яких тільки квітів немає біля наших будинків!

Город, мов килим...
Квітчастий, розстелений.
Сонях —
Тітка-квітка золота.
Зацвіла картопля —
Хмара метеликів
Тріпотить на вітрі
І не зліта.
Вповіла,
Пригорнула кукурудза донечку —
З пелюшок зелених коса звиса.
По листку сповзає зозулька-сонечко,
Наче крапля —
Червона роса...

(Д. Онкович).

Діти, розкажіть, які квіти ростуть біля ваших осель, хто за ними доглядає.
(Розповіді дітей.)

— Молодці. Розповіді ваші цікаві. Ви гарно розказали про квіти — прикрасу землі нашої.

Земля — наша годувальниця. Вона годує нас, поїть, лікує народними ліками-травами і радує око квітами. Ми звикли до цих ніжних, прекрасних дарунків природи, адже вони завжди з нами. Квіти роблять людину добрішою. Де б не жила людина — в селі чи місті — вона шукає спілкування з ними. Кожна квітка по-своєму гарна. Ось гляньте на цю (показує, а діти розглядають квітку півника).

У квітник побіля хати
Збіглись півники чубаті.
Через ті чубки, мабуть,
Їх і півниками звуть
(В. Лучук).

За народним повір'ям півники оберігають людей від нечистої сили, бо півень, від якого походить назва квітки, завжди виступає рятівником — від його співу зникає всяка нечисть.

Існує багато загадок, пісень, віршів про квіти. Є навіть лічилки. Ось одну з них ми з вами сьогодні і вивчимо біля нашої квіткової клумби.

Поспішайте, любі діти,
Вибирайте гарні квіти.
Ви побачите в саду:
Мак, майорці, резеду,
Чорнобривці й нагідки,
І калинові квітки.
А в долині, а в долині —
Там дзвіночки ясно-сині,
І кульбабки на горбі.
Що ти вибереш собі?
(К. Перелісна).

Підсумок заняття.

ПІВОНІЯ

Мета. Закріпити поняття про польові, лугові, лісові, присадибні квіти.
Розповісти дітям про півонію.

Хід заняття

Гарно прибрана кімната. У вазах — багато різних квітів. Вихователь звертається до дітей і запитує, чому це так гарно в кімнаті. Так, тому що багато квітів.

— Діти, квіти з давніх-давен супроводжують українців протягом всього життя. Вони прикрашають кімнату і в будні, і у свята. Квіти дарують на день народження і коли проводять людину в останню дорогу. Квіти дарують на весілля і просто, щоб зробити людині приємне. Жодне свято не обходиться без квітів.

— Діти, а де ростуть квіти? Так, у полі. А як їх називають? Вірно, польові квіти. Які польові квіти ви знаєте? А ще є які квіти? Вірно, лугові. Назвіть їх. То де вони ростуть? Так, на лузі. Крім польових та лугових, є ще лісові квіти. Які лісові квіти ви знаєте? А ще яких квітів ви не назвали?

(Показ ілюстрації із зображенням будинку, біля якого ростуть різні квіти.)

Так, це присадибні квіти, бо ростуть вони біля будинку. А які присадибні квіти ви знаєте? Молодці. Це мальви, барвінок, півники, чорнобривці. А ось ще одна квітка. (*Показує півонію.*) Вона, окрім своєї краси, має ще й лікувальні властивості, бо лікує хвороби шлунка. А хто скаже, як вона зветься? Так, це півонія.

Пашить півонія розкішна,
Пелюстки ніжні розпускає.
У неї одяг дуже пишний,
Їй травень сукню одягає
(*Н. Файфер*).

Ось сьогодні ми і “вплетемо” до нашого віночка цю чудову квітку, яка завжди приваблює до себе своєю неповторною красою.

Діти “вплітають” квітку у віночок. Вихователь проводить дидактичну гру “Якої квітки не стало”. Читає легенду про ружу, мальву і півонію.

ЛЕГЕНДА ПРО РУЖУ, МАЛЬВУ І ПІВОНІЮ

Колись ці гарні квіти були дівчатами-сестрами. Вони славилися як лікарі серцевих хвороб. Та бралися вони лікувати лише добрих серцем і душею людей. Одного разу хтось постукав до них у двері, і дівчата впустили до оселі Вігер.

— На що скаржишся?

— Втрачаю сили. Не маю змоги з Морозом змагатися.

— А чи добре серце масш?

— А що таке серце?

Дівчата презирнулися.

— А чи зробив ти щось добре людям?

— А що таке “робити добро”? — далі дивувався Вітер.

— Твою хворобу ми не можемо лікувати.

— Але ж я хворий!

— Ми допомагаємо лише добрим людям.

Розсердився вітер, дмухнув на сестер — і стали вони замороженими квітами. Навесні люди висадили їх у землю: мальву — коло вікон ближче, півонію — у саду, коло джерельця, а ружу — коло воріт, до сонця.

Так і ростуть сестри, милують красою людей.

В українському віночку вони є символом віри, надії й любові

(*М. Крищук “Читанка з народознавства”*).

Підсумок заняття.

КУЛЬБАБИ

Мета. Поглибити і уточнити знання про квіти, зокрема про кульбабу.

Хід заняття

Вихователь організовує дітей на заняття. Показує квітку кульбаби. Пропонує послухати про неї вірш.

КУЛЬБАБИ

Вчора травка зеленіла,
А кульбабок не було,
А сьогодні, гляньте,
Скільки їх жовтеньких розцвіло.
Ах, які вони м'якенькі,
Як притулиш до щоки!
Зробимо ланцюг великий
І на голови вінки

(*К. Перелісна*).

— Отже, діти, про які квіти я вам прочитала вірш? Де вони ростуть? Послухайте оповідання Пришвіна “Бежин луг”.

Вихователь читає оповідання, проводить бесіду, пропонує дітям піти на луг, у сквер чи парк, нарвати цих квітів і сплести віночки.

Підсумок заняття.